

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 936/25
3.4.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Татјане Лемајић, председника већа, Марије Бошковић и Слободана Керановића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Бутолен Франц Бранко, адвокат из Београда, ул. Гандијева 144, против туженог Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Београд, ул. Др Александра Костића 9, ради накнаде штете, одлучујући о жалбама тужиоца и туженог изјављеним против пресуде Првог основног суда у Београду П 7275/23 од 9.12.2024. године, у седници већа одржаној 3.4.2025.године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване жалбе тужиоца и туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 7275/23 од 09.12.2024. године у ставу првом, другом, трећем, четвртом, петом и осмом изреке.

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужиоца и **ПОТВРЂУЈЕ** решење садржано у ставу шестом изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 7275/23 од 09.12.2024. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима парничног поступка, садржано у ставу седмом изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 7275/23 од 9.12.2024. године, тако што се обавезује тужени Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање да тужиоцу АА накнади трошкове парничног поступка у износу од 112.218,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности до исплате, у року од 15 дана од достављања преписа пресуде.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена, жалба туженог изјављена против решења садржаног у ставу шестом изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 7275/23 од 9.12.2024. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом Првог основног суда у Београду П 7275/23 од 9.12.2024. године, ставом првим изреке, одбијен је приговор апсолутне ненадлежности суда. Ставом другим изреке одбијен је приговор литиспенденције и приговор правноснажно пресуђене ствари. Ставом трећим изреке обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде штете због неисплаћених пензија за период од 1.8.2018. године до 31.7.2020. године исплати месечне износе појединачно наведене у том ставу, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа до исплате, ближе наведено у истом ставу изреке. Ставом четвртим изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу у којем је тражио да му тужени исплати на име неисплаћених месечних износа пензије преко износа досуђених у ставу трећем изреке а до тражених износа ближе наведених у ставу четвртим изреке, са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ, ближе наведено у том ставу изреке. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да му тужени исплати износе од по 12.073,66 за сваки месец почев од јануара 2018. године закључно са месецом јулом 2018. године са законском затезном каматом на сваки појединачни износ почев од доспелости до исплате, ближе наведено у том ставу изреке. Ставом шестим изреке, није дозвољено објективно преиначење тужбе тужиоца из поднеска од 16.6.2023. године. Ставом седмим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 136.500,00 динара, са законском затезном каматом почев од наступања услова за извршење па до коначне исплате. Ставом осмим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев у делу који се односи на законску затезну камату на трошкове парничног поступка почев од дана 9.12.2024. године па до дана наступања услова за извршење.

Против наведене пресуде тужилац је благовремено изјавио жалбу побијајући је, како то произлази из жалбених навода у ставу четвртим, петом, шестом, седмом и осмом изреке због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права. Трошкове другостепеног поступка опредељено је тражио.

Против наведене пресуде тужени је благовремено изјавио жалбу побијајући је у ставу првом, другом, трећем, шестом и седмом изреке због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Претходном оценом жалбе туженог, другостепени суд је нашао да је жалба туженог недозвољена у делу у којем је изјављена против решења садржаног у ставу шестом изреке ожалбене пресуде, с обзиром да исти нема правни интерес да изјављује жалбу у делу у коме је успео у спору, па је у смислу одредбе члана 387 став 1 тачка 1 у вези члана 378 став 3 Закона о парничном поступку одлучено као у ставу трећем изреке ове пресуде применом одредбе члана 401 тачка 1 у вези члана 402 Закона о парничном поступку.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредбе члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС бр. 72/11 са каснијим изменама и допунама), Апелациони суд је оценио да је жалба тужиоца делимично основана, а жалба туженог делимично основана а делимично недозвољена.

У спроведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које другостепени суд пази по службеној дужности, а неосновано се жалбама странака указује на битну повреду поступка из тачке 12 ове законске одредбе. Изрека првостепене пресуде је јасна, разумљива и није противречна изнетим разлозима о битним чињеницама, који су јасни, потпуни, међусобно сагласни и непротивречни садржини изведених доказа, те се њена законитост и правилност могла испитати у другостепеном поступку.

Неосновано се жалбеним наводима туженог побија одлука садржана у ставу првом изреке побијане пресуде којом је одбијен приговор апсолутне ненадлежности суда. Ово стога, што је основ спора у овој парници имовинскоправни захтев, односно наканада штете у смислу члана 172 Закона о облигационим односима, проузрокована неисплаћивањем припадајућих износа пензије, што сходно члану 1 Закона о парничном поступку, представља захтев за који је установљена надлежност редовног суда, па је правилно првостепени суд оценио да је надлежан да одлучи о постављеном тужбеном захтеву.

По ставу Апелационог суда неосновано се паушалним и ничим образложеним наводима жалбе туженог оспорава законитост и правилност одлуке садржане у ставу другом изреке побијане пресуде јер је правилно првостепени суд закључио да у конкретном случају не тече парница о истом захтеву нити је реч о правноснажно пресуђеној ствари, дајући разлоге које у поступку жалбене контроле прихвата и овај суд као другостепени.

Правилно је одлучио првостепени суд када је одбио преиначење тужбе из поднеска тужиоца од 16.6.2023. године јер је тужилац истакао нови тужбени захтев у виду накнаде нематеријалне штете због душевних патњи, налазећи да би дозвољавање преиначења било нецелисходно и у великој мери би продужило трајање парнице, па се неосновано необразложеним наводима тужиоца побија решење садржано у ставу шестом изреке побијане пресуде.

С обзиром на изнето, решења садржана у ставу првом, другом и шестом изреке потврђена су сагласно члану 401 тачка 2 Закона о парничном поступку и одлучено је као у ставу првом и другом изреке.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем туженог од 12.10.1998. године, правном претходнику тужиоца - мајци, сада пок. ББ, рођеној 17.11.1947. године, признато је право на породичну пензију почев од 17.8.1998. године. ББ је била корисник основне пензије на Косову и Метохији, коју је у периоду од 19.11.2012. године до 31.12.2012. године примала у износу од 50 евра месечно, у периоду од 1.1.2013. године до 31.3.2014. године у износу од 60 евра месечно, од 1.4.2014. године до 31.12.2018. године у износу од 75 евра месечно, а почев од 1.1.2019. године у износу од 90 евра месечно, у ком износу је пензију примала све до смрти 21.7.2020. године. Према налазу и мишљењу судског вештака економско-финансијске струке, укупан износ неисплаћене пензије правном претходнику тужиоца за период од 1.8.2018. године до 27.7.2020. године у варијанти без умањења за исплаћене пензије на КиМ износи 377.205,30 динара, а у варијанти умањеној за исплаћене пензије на КиМ укупно 70.836,72 динара, све у месечним износима ближе опредељеним у налазу и мишљењу.

Код овако утврђеног чињеничног стања, правилно је првостепени суд закључио

да је ускраћивањем пензије у периоду на који се односи тужбени захтев, без оправданог разлога и противно одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању, тужени у смислу члана 172 ЗОО одговоран за штету која је на тај начин претрпљена у висини неисплаћених месечних износа пензије, умањених за износе исплаћених примања на Косову и Метохији. Како је тужба поднета 23.9.2021. године првостепени суд је правилном применом одредбе члана 376 ЗОО, због застарелости потраживања, одбио део тужбеног захтева за исплату накнаде штете за период од јануара 2018. године закључно са јулом 2018. године. Такође, правилно је одбијен као неоснован и део тужбеног захтева за исплату разлике између пензије која је припадала правном претходнику тужиоца по решењу туженог и примања која је правни претходник тужиоца остваривала на Косову и Метохији, у складу са одредбом члана 185 ЗОО.

Неосновани су наводи жалбе којима тужилац оспорава оцену приговора застарелости потраживања, позивајући се на одлуке Европског суда за људска права у Стразбуру. Чињеница је да право на пензију не застарева, али у овој парници тужилац не тражи остваривање самог права на пензију, већ исплату новчаних износа на име пензије која је раније утврђена, а такво новчано потраживање застарева у роковима за застарелост потраживања накнаде штете, прописаним Законом о облигационом односима. Сазнање за штету као услов из члана 376 Закона о облигационом односима, тужилац је стицао приликом доспећа сваког неисплаћеног месечног износа пензије, па отуда накнада тако претрпљене штете застарева сукцесивно, те субјективни рок застарелости тражене накнаде штете почиње тећи од доспелости сваког месечног obroка пензије. С тим у вези, неосновани су наводи жалбе тужиоца да рокови застаревања потраживања теку тек од дана давања налаза и мишљења судског вештака у овом предмету, када је тужилац сазнао за штету, јер он није имао сазнање о износу пензија који је требало да буде исплаћивана.

Наводи жалбе тужиоца којима се оспорава правилност побијане одлуке у ставу петом изреке, указивањем да тужилац није корисник права на пензију признату од стране привремене пензијске администрације на КиМ, већ да се ради о социјалним давањима, по ставу другостепеног суда у супротности је са изведеним доказима на основу којих је првостепени суд правилно утврдио да је тужиоцу од стране привремених институција на територији АП Косова и Метохије признато право на основну пензију почев од 19.11.2012.. године.

Наиме, сврха досуђивања накнаде материјалне штете јесте да се успостави стање које је било пре него што је штета настала (члан 185 став 1 Закона о облигационим односима). Имајући у виду да је предмет спора накнада материјалне штете, правилна примена материјалног права садржаног у одредби члана 192 Закона о облигационим односима подразумева утврђивање износа које би материјалну ситуацију оштећеног довело у оно стање у коме би се налазила да није било штетне радње (потпуна накнада штете). Самим тим, уз поштовање принципа потпуног обештећења али и начела савесности и поштења из члана 12 Закона о облигационим односима, правилно су узете у обзир исплате основне пензије признате од стране привремених институција на територији АП Косово и Метохија, па је првостепени суд правилно поступио када је прихватио варијанту обрачуна судског вештака умањену за ове месечне новчане износе. С тим у вези, првостепени суд је правилно приликом одмеравања висине штете коју је тужилац претрпео узео у обзир примања која се исплаћују од стране Косовске администрације, поштујући основно начело одштетног права да накнада не може бити већа од претрпљене штете у смислу члана 185 став 1

Закона о облигационим односима.

Без утицаја су жалбени наводи тужиоца којим указује да је због штетне радње туженог претрпео и нематеријалну штету. Првостепени суд није дозволио преиначење тужбе додавањем захтева за накнаду нематеријалне штете уз већ постојећи захтев за накнаду материјалне штете. Како наведено преиначење није дозволио, првостепени суд није ни одлучивао о захтеву за накнаду нематеријалне штете, па су жалбени наводи који се тичу такве штете без утицаја на правилност побијане пресуде.

Такође је без утицаја на другачију одлуку навод жалбе туженог да оригинал решења, које је тужилац доставио на увид, није снабдевано клаузулом коначности и правноснажности, те да вештак није могао да вештачи на основу таквог решења. Ово стога, што тужилац своје право, у овом случају право свог правног претходника, заснива на решењу туженог, којим јој је признато право на пензију и на основу којег је тужени пензију исплаћивао, па је терет доказивања чињеница да је то право престало, да је укинато или да није ни настало био на туженом, који током поступка није приложио релевантне доказе на такве околности.

Неосновано се жалбеним наводима туженог указује да је првостепени суд требало да узме у обзир одредбу члана 119 Закона о пензијском и инвалидском осигурању који изричито налаже да уколико корисник пензије стекне право на две или више пензија на територији Републике, исти може користити само једну од тих пензија. Наиме, одговорност туженог за штету коју је тужилац претрпео обуставом исплате пензије заснива се на одредби члана 172 Закона о облигационим односима којим је прописано да правно лице одговора за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција. Право на пензију је стечено право које представља имовину у смислу члана 1 Протокола 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, према коме би свако мешање државних органа у мирно уживање имовине требало да буде законито и да тежи легитимном циљу у јавном интересу (пресуда Европског суда за људска права Грудих против Србије 31925-08). Обустава исплате пензије из разлога који нису у складу са законом представља повреду наведеног члана протокола и незаконит, односно неправилан рад туженог, што је основ његове одговорности за штету. Супротно наводима жалбе туженог, у ситуацији када тужилац своје право доказује одлуком надлежног органа који је то право утврдио и признао, суд у парничном поступку није надлежан да утврђује да ли су у међувремену настале или постоје околности које утичу на постојање или остварење тог права, јер се те околности утврђују од стране надлежног органа по правилима управног поступка. Суд у парничном поступку, не може никоме признато право на пензију или утврдити да ли постоје разлози за измену или престанак тог права, јер је то у надлежности органа туженог који о томе одлучује. Стога, обустава исплате пензије из разлога који нису у складу са законом представља повреду наведеног члана протокола и незаконит, односно неправилан рад туженог, што је основ његове одговорности за штету коју је дужан надокнадити.

Неоснован је жалбени навод туженог да је првостепени суд пропустио да утврди да ли је тужилац, односно његов правни претходник, била корисник још неке пензије на Косову и Метохији. Ово имајући у виду да је из достављене потврде у првостепеном поступку утврђена чињеница да је правни претходник тужиоца била корисник основне пензије у месечним износима наведеним у потврди, а на туженом је био терет доказивања нетачности у њој садржаних чињеница и евентуално чињеница да поред

наведених тужилац остварује још нека примања.

Без значаја за правилност донете одлуке су жалбени наводи туженог који се тичу изостављања ЈМБГ тужиоца у изреци пресуде јер није реч о повреди поступка која је могла бити од утицаја на доношење законите и правилне одлуке.

Неосновани су наводи туженог да првостепени суд није правилно применио материјално право код оцене приговора застарелости потраживања утолико што није применио члан 373 став 1 и 2 ЗОО, по коме само право из кога проистичу повремена потраживања застарева за 5 година рачунајући од најстаријег неиспуњеног потраживања после кога дужник није вршио давања. Тужичево новчано потраживање произлази из одредбе члана 172 ЗОО, па се у погледу рокова застарелости примењује одредба члана 376 тог закона, којим је прописано да потраживање накнаде проузроковане штете застарева у року од 3 године од дана кад је оштећени дознао за штету, као и за лице које је штету проузроковало а да у сваком случају потраживање застарева за пет година од кад је штета настала.

Супротно жалбеним наводима туженог, правилно је првостепени суд применио и материјално право из члана 277 Закона о облигационим односима када је обавезао туженог на исплату камате на сваки појединачни месечни износ неисплаћене пензије почев од дана доспелости, имајући у виду да је основ потраживања накнаде штете која се у смислу одредбе члана 186 Закона о облигационим односима у конкретном случају сматра доспелом од тренутка када је тужени пропустио да исплати сваки месечни износ пензије, па се неосновано жалбеним наводима указује да камата може да се призна најраније од подношења тужбе, а на основу члана 279 став 3 Закона о облигационим односима.

На основу напред изнетог, применом члана 390 ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке ове пресуде.

Међутим, основано се жалбеним наводима парничних странака указује да је првостепени суд одлучујући о трошковима поступка повредио материјално право и то одредбу члана 153 и 154 Закона о парничном поступку. Наиме, чланом 153 став 2 ЗПП прописано је да ако странка делимично успе у парници, суд може с обзиром на постигнути успех да одреди да свака странка сноси своје трошкове или да једна странка накнади другој сразмеран део трошкова. Чланом 154 истог закона прописано је да ће суд приликом одлучивања који ће се трошкови накнадити странци узети у обзир само оне трошкове који су били потребни ради вођења парнице. О томе који су трошкови били потребни, као и о висини трошкова, одлучује суд ценећи све околности. Ако је прописана тарифа за награде адвоката или за друге трошкове ови трошкови одмериће се по тој тарифи.

Наиме, тужилац нема право на увећање накнаде трошкова на име ангажовања пуномоћника из реда адвоката за 20% по основу ПДВ. Право на накнаду трошкова поступка припада странци, па странка коју је у успешној окончаној парници заступао адвокат обвезник пореза на додату вредност има право на накнаду трошкова за пружену адвокатску услугу увећану за износ пореза на додату вредност, под условом да уз захтев достави и доказ (приложи рачун) да му је пуномоћник за извршене адвокатске услуге извршио обрачун трошкова увећаних за износ пореза на додату вредност. Тужилац нема право на увећање трошкова за преузете парничне радње од 20% на име

пореза на додату вредност, јер према стању у списима предмета није доставио наведени рачун.

Такође, супротно становишту првостепеног суда, тужилац који је успео у спору има право на трошкове на име судске таксе на тужбу и пресуду, без обзира да ли је ове таксе платио у моменту када се о овим трошковима одлучује. Наиме, судска такса је законска обавеза која мора да се испуни, па тужилац има право да од туженог потражује накнаду тих трошкова као трошкова парничног поступка. С обзиром да је обавеза плаћања судске таксе на тужбу и пресуду према одредби члана 3 Закона о судским таксама доспела, трошак тужиоца за ове таксе је нужан имајући у виду да је суд дужан да тражи плаћање ове таксе уколико она није плаћена.

Имајући у виду вредност предмета спора и успех тужиоца у спору као и одређене трошкове тужиоца тужиоцу припадају трошкови за састав тужбе и два образложена поднеска у износу од по 13.500,00 динара, за заступање од стране пуномоћника из реда адвоката на два одржана рочишта у износу од по 18.000,00 динара, за приступ пуномоћника - адвоката на једно неодржано рочиште у износу од 11.250,00 динара, трошкови вештачења у износу од 15.000,00 динара, као и трошкови судских такси на тужбу и пресуду у износу од по 4.734,00 динара, што укупно износи 112.218,00 динара, све одмерено према важећој АТ и ТТ у време пресуђења. Тужиоцу је призната камата на досуђени новчани износ накнаде трошкова парничног поступка, на основу члана 277 став 1 и 324 ЗОО почев од наступања услова за извршење до исплате. Стога је применом одредбе члана 401 тачка 3 ЗПП одлучено као у ставу четвртом изреке ове пресуде.

С обзиром да је тужилац незнатно успео у жалбеном поступку у односу на трошкове судских такси, то је применом члана 165 у вези члана 153 ЗПП одбијен његов захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка, решењем садржаним у ставу петом изреке ове пресуде.

Приликом одлучивања у другостепеном поступку, Апелациони суд је имао у виду да је очигледном омашком у изради првостепене пресуде, у ставу шестом изреке, уместо 2022. наведена 2023. година, јер из списка предмета произлази да је објективно преиначење тужбе извршено поднеском од 16.6.2022. године и нашао да је наведено без утицаја на њену правилност, јер првостепени суд ову омашку може исправити на основу одредбе 362 ЗПП и доставити решење о исправци првостепене пресуде у том делу, уз одлуку другостепеног суда.

**Председник већа-судија
Татјана Лемајић, с.р.**

**За тачност отправака
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић**